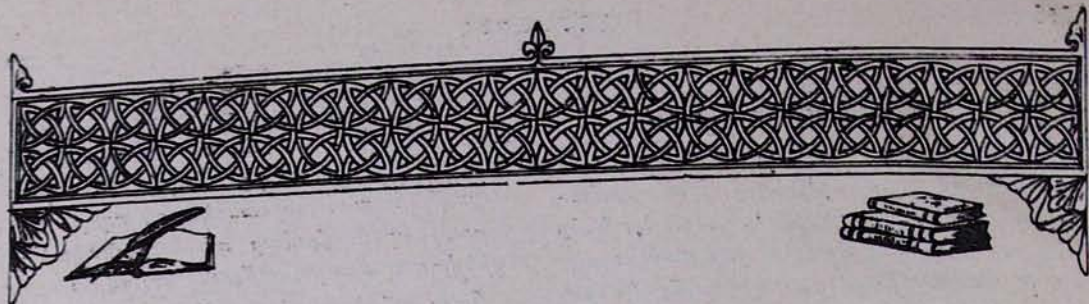

Պ Ա Տ Մ Ա - Բ Ա Ն Ա Ս Ի Ր Ա Կ Ա Ն

Գ. ՀԱԿՈՐՅԱՆ

Ն Ե Ր Ս Ե Ս Շ Ն Ո Ր Հ Ա Լ Ո Ւ ՀՈԳԵԳԱԼՍՏՅԱՆ, ՎԱՐԴԱՎԱՌԻ ԵՎ ՎԵՐԱՓՈԽՄԱՆ ՇԱՐԱԿԱՆՆԵՐԸ

Ոգեգալստյան տոնը, սկսած առաջին դարերից մինչև Ներսես Շնորհալին, տոնվել է միայն մի օր՝ հիսուն օր Զատիկից հաշված։ Հետագայում Շնորհալին տոնը դարձրել է ութ օր։ Հոգեգալստյան կամ Պենտեկոստեի առաջին օրվա շարականը, հայտնի «Առաքելոյ աղանդոյ» Օրհնությունը («Իւր սարօքն») վերագրում են թե՛ Մովսես Խորենացուն և թե՛ Հովհան Մանդակունուն։ Երբ Շնորհալին ժամակարգության մեջ մտցրեց Հոգեգալստյան բազմօրյա տոնը, ինքն էլ այդ լրացված օրերի համար գրեց համապատասխան շարականներ։ Եվ որովհետև առաջին օրվա տոնն ու շարականները կային Հայոց Եկեղեցում շատ վաղուց, ուստի սկսած երկրորդ օրվանից գրված շարականները վերագրվում են Շնորհալուն։

Ըստ այսմ, Շնորհալին գրել է Հոգեգալստյան Բ, Գ, Դ և Ե օրերի շարականները։ Շարակնոցի առաջաբանն այս շարականներին վերաբերյալ ասում է. «...Սուրբն Ներսէս Շնորհալի... զՀոգւոյ գալստեան շորս պատկերան»։

Բ օրվա Օրհնությունը ունի ԲԶ ձայն և բաղկացած է 6 տնից, որոնք կազմում են ծալրանուն «Նէրսէս»։

Հոգեգալստյան Բ օրվա Օրհնությունը՝ «Նոյն և նման», ըստ էության դավանաբարական մի շարական է։ Առաջին իսկ տնից

երևում է շարականի դավանաբանական վարդապետական երանգը.

«Նոյն և նման Հօր և Որդւոյ,
Հոգիդ անեղ և համագոյ.
Բղխումն Հօր անքննաբար,
Առող յՈրդւոյ անճառաբար»։
Այնուհետև տան կեսից խոսքը վերաբերում է հոգեգալստյան դեպքին.

«Ի Վերնատունն այսօր իջեր,
Զհոգիդ շնորհաց քոց արբուցեր» և այլն։
Հաջորդ երկու տունը՝ «էից ստեղծող» և «Բաբուն վերնոցն», Արարչին, Երկնային վերնոցն ու մարգարեներին է վերաբերում։ Ս. Հոգին, իր ներգործությամբ, հովիվներից մարգարեներ և ձկնորսներից առաքյալներ է առաջ բերում։ Օրհնության 4-րդ տան մեջ նկարագրվում է Հոգեգալստյան դեպքը, ըստ Գործք Առաքելոցի պատմումի (գլ. Բ).

«Սարսափելի հոգմոյ նման,
Ահեղագոյ սաստիկ հնյամբ,
Երևեցար ի վերնատանն».
Հոգիդ՝ դասուն երկոտասան.
Որք առ ի քէն մկրտեցան,
Որպէս զտսկի հրով մաքրեցան...»։
Բ օրվա «Որ անիմանալիդ» ԱԿ հարցը մինչև զգործատուն»-ը նույնպես դավանաբանական բնույթի է, քան թե նկարագրական.

1 «Ձախբաղ շարական», էջ 320։

«Անսկզբնաբար բղխումն ի Հօրէ
 Եւ համագոյակից Որդւոյն Միածնի...
 Որ կատարեալ անձնատրութեամբ,
 Տարից կատարելոց մի նոյն բնութիւն...
 Որ համապատիւ Հօր և Որդւոյ...
 Համագոյ Նորոգութիւն անբաժանելի...»
 Գրեթէ նույն բովանդակութիւնն ունեն Բ
 օրվա մյուս շարականները:

Կանոնի Գ օրվա «Այսօր երկնայինքն ու-
 րախացան» Օրհնութեան մեջ Հոգեգալստյան
 օրվա առթիւ հրճվում է բանաստեղծը, ցըն-
 օում և ուրախանում են երկնայիններն ու
 երկրայինները, հրեղեն և հողեղեն արա-
 րածները, որովհետեւ մարդուն ու տիեզեր-
 փն վերածնող ու նորոգող Հոգին իջել է
 «ի սուրբ Վերնատանն», որով նորոգվել է և
 առաքյալների դասը:

«Այսօր երկնայինքն ուրախացան ընդ
 երկրաւորացս նորոգումն,
 Քանզի նորոգողն էից Հոգին էջ ի սուրբ
 Վերնատանն»:

Որով նորոգեցան դասք առաքելոցն»:
 Եկեղեցու մանկունքն անգամ ցնծութեամբ
 տոնում են Հոգեգալստւոր և զարդարվել են
 յուսափայլ և զերապաժառ պղծատներով:
 Գ օրվա Հարցը՝ «Որ բոլորից ես պատ-
 ճառ», նույնպէս դավանաբանական բնույթի
 շարական է:

«Հայր անծին և անսկզբն,
 Որդւոյ պատճառ անժամանակ ծննդեամբ
 Եւ Հոգւոյ բղխման անքննաբար...»:

Այս կանոնների «Մեծացուցէ»-ներում,
 «Ողորմեա»-ներում, «Տէր յերկնից»-ներում
 նույն հիմնական, տոնի վերաբերյալ մըտ-
 քերն են արտահայտվել և գովերգվել: Հատ-
 կապես ջերմ զգացմունքով ու թափով և գե-
 ղեցիկ պատկերներով են գրված Գ օրվա
 «Ողորմեա»-ն «Որ ի վերայ բղխեալ գաւա-
 ղանին Յեսսեայ» և «Տէր յերկնից»-ը՝ «Ընդ
 երկնայնոց»:

Դ օրվա Օրհնութեան՝ «Արեգակն արդա-
 րութեան»-ի մեջ Շնորհալին կատարում է
 գեղեցիկ համեմատութիւն Քրիստոսի և
 լուսի միջև: Քրիստոսը արդարութեան արե-
 գակ է, որը ծագել է աշխարհի վրա և հա-
 յածել անթափանց խավարը: Մահից հետո
 նա հարութիւն առավ, բարձրացավ երկինք
 և այնտեղից առաքեց բանական, անճառ
 լույսը՝ «Հոգին ճշմարտութեան», որը «մե-
 ժաձայն հնչմամբ» իջավ բարձունքներից ա-
 ռաքյալների վրա:

«Առաքեցաւ աւետիքն Հօր ի բարձանց
 Հոգին ճշմարտութեան,
 Մխիթարեւ... և հրազինել զընտրեալ»
 դաս առաքելոցն»:

Դ օրվա հարցն էլ՝ «Որ անքնին ես յեու-
 թան», կրում է դավանաբանական բնույթ և
 նույն վարդապետական մտքերն է արտա-
 հայտում տարբեր բառերով: Ընդհանրապես
 այս շորս օրերի կանոնների մեջ օրհնու-
 թիւնը, «Տէր յերկնից»-ն ու «Ողորմեա»-ն
 ավելի աշխույժ և պատկերավոր են քան
 Հարցերը:

Վերջին օրվա «Ջանսկզբնաբար բղխումն
 ի Հօրէ» Օրհնութեան մեջ Ս. Հոգին այս ան-
 գամ համեմատվում է ոչ միայն լուսի, այլ
 նաև ջրի հետ՝ «Ժմաստութեան աղբիւր» Ս.
 Հոգին համեմատվում է իհարկե կենդանի
 ջրի հետ, որից լցվեցին աստվածային գե-
 տերը և ցրվելով արեւցրին տիեզերքը, որ-
 պես Եդեմի քառավտակ աղբյուրը:

«Այսօր բղխեաց ջուր կենդանի

յնրուաղէմ,
 Յորմէ լցան գետք աստուածայինք,
 Եւ ընթացեալք արբուցին տիեզերաց
 Զքառավտակ աղբիւրն Եդեմայ»:

Այս օրվա հարցը՝ «Անեղանելիդ Աս-
 տուած», նույնպէս դավանաբանական բնույ-
 թի մի երգ է, ուր երգվում են «անեղանելի
 Աստուած»-ը, «Մագոմն ի Հօրէ անճառ
 ծննդեամբ» Որդին և «անեղ էութիւն» Աս-
 տուծո Հոգին:

Գեղեցիկ են այս օրվա «Ողորմեա»-ն և
 «Տէր յերկնից»-ը:

Առաջինի մեջ երգվում է, որ Տերը ողոր-
 մութեամբ իջավ աշխարհ, փառքով իջավ
 Հօր մոտ, այսօր էլ լացել է նաև երկնային
 գանձարանի դռները և առատապես բաշ-
 խում է իր գանձը աղքատ մարդկութեան:
 Բանաստեղծը ցնծութեամբ է սկսում և
 ցնծութեամբ էլ վերջացնում Հոգեգալստյան
 շորս օրերի շարականները: Երգում է նա շա-
 րականների վերջում:

«Այսօր ցնծամք երկրաւորքս
 Ընդ գայստեան երկնայնոյն,
 Եւ պարեւում ընդ հրեշտակս
 Երգեմք զփառս ի բարձունս»:

Շնորհալու Հոգեգալստյան շարականները
 մեր շարակնոցի գեղեցիկ զարդն են կազմում
 իմաստով, թափով և գեղեցիկ պատկերնե-
 րով:

ՎԱՐԴԱՎԱՌԻ Բ ԵՎ Գ ՕՐԵՐԻ ԿԱՆՈՆԸ

Վարդավառի տոնը Հայաստանյայց Եկե-
 ղեցին կատարում է Հոգեգալստից 7 շաբաթ
 հետո: Հայամավորքը այս տոնը անշարժ

դնում է օգոստոսի 6-ին, երբ լատինացիք և
 հույները կատարում են այդ տոնը և կոչում
 Այլակերպութիւն: Այլակերպութեան տոնը

արևմտյան եկեղեցիներում սկսվել է տոնվել ոչ շատ քան Ը դարը: Նիկիայի Բ ժողովը, որը տեղի ունեցավ 787 թվականին, խոսում է նաև այս տոնի մասին:

Իսկ մեզ մոտ այս տոնը շատ վաղուց է հաստատված եղել՝ դեռևս քրիստոնեության սկզբնական շրջանում: Ս. Սահակի կանոնական գրվածքների մեջ երկու անգամ՝ հիշատակված է Վարդավառի տոնը: Ըստ էության Վարդավառի տոնը ազգային հեթանոսական տոն է եղել և տոնվել է բավականին հանդիսավոր ու շքեղ՝ կապված Անահիտի ու այդ տոնից անբաժան աղավինների, ծաղիկների ու ջրի հետ: Քրիստոնեությունը Հայաստանում տարածվելուց հետո հավանաբար Ս. Գրիգոր Լուսավորիչը ազգային մեծ և շքեղ այս տոնն էլ փոխարինեց Քրիստոսի Այլակերպության կամ Պայծառակերպության տոնով: Մեր նախնիք մինչև ԺԲ դարը Քրիստոսի Այլակերպությունը միայն կիրակի օրն էին տոնում, իսկ մնացած երկու օրը՝ երկուշաբթին և երեքշաբթին, հատկացված էր սրբերին, ինչպես այդ ցույց է տրվում մի քանի ձեռագիր Տոնացույցներում: Այդ պատճառով էլ Վարդավառի միայն առաջին օրվա «Որ ի լերինն այլակերպեալ» շարականն է, որը բավականին հին է և վերագրվում է Մովսես Քերթովին: Մնացած երկու օրվա պատկերը, ինչպես հիշատակում է Շարակնոցի առաջաբանը, գրել է Ներսես Շնորհալիս: Հավանաբար Վարդավառի 3 օր տոնելն էլ Շնորհալիս է մտցրել Հայ եկեղեցում ու գրել այդ երկու օրվա շարականները: Շնորհալու ժամանակից սկսած Հայ եկեղեցին Վարդավառի տոնը միշտ 3 օր է տոնում՝ կիրակի, երկուշաբթի և երեքշաբթի:

Վարդավառի օրվա «Որ ի լերինն այլակերպեալ» շարականը եղել է տակավին է դարձում և մեկն էր այն ութ շարականներից, որ երգվեցին Բագավանի եկեղեցում Վարդավառի տոնին Ներսես Շնորհալու ժամանակ, երբ այնքան խառն էր շարականների կանոնների դրույթները:

«Որ ի լերինն» Օրհնությունը պարզապես Ավետարանի պատմումների գեղեցիկ և բանաստեղծական մի նկարագրություն է, Մովսես Քերթովի կողմից չափածոյի վերածված: Հետագայում Ներսես Շնորհալին շքեղություն տվեց այս տոնին և պայծառացրեց տալով շաբաթական պաս և համարելով այն տաղավառների հինգ տոներից մեկը:

Վարդավառի Բ և Գ օրերին ընծայված Շնորհալու շարականների մեջ ավելի նշանավոր են երկու Օրհնություն և երկու Հարց: Բ օրվա Օրհնությունն սկսվում է «Ճառագայթ փառաց» բառերով, ուր բանաստեղծն երգում է անբուխ դակիկի աստվածային լույսը, որը

պարագրվելով մարմնում, այսօր երևացել է Թաբոր լեռան վրա՝ աստվածային փառքով պայծառացած:

Նա, որ անտես է Սերովբեների համար, հրեղենների համար անմեղքների հուր է, անհասանելի է, բայց այսօր խոնարհվեց հողեղենների մոտ ու նրանց աչքի առաջ պայծառափայլվեց:

«Որ անտես սրովբեից, անհաս ի վեր քան զբան...

Որ հրեղինացն անմեղքների հուր աստուածոթեանդ, ի հողեղենս խոնարհեալ լոյսդ

արփրական...»:

Աստվածային այն լույսը, որ ամպերով երևաց Մովսեսին Սինա լեռան վրա, այսօր էլ նույն լուսափայլ ամպով երևաց, Թաբոր լեռան վրա և հայտնեց աշխարհին, վկայելով, թե դա է իմ Որդին, դրան լսեցեք:

«Որ ի նախնումն երեւալ Մովսէսի ամպովքն ի Սինա,

Այսօր լուսափայլ ամպովք ի Թաբոր յայտնեալ վկայեաց՝

Դա է իմ Որդի, դա լուարուք»:

Վարդավառի Բ օրվա Օրհնության մեջ արծարծված գլխավոր գաղափարները գրեթե կրկնված են Հարցի մեջ, որն սկսվում է «Այսօր զխորհուրդ անճառելի աստուածոթեանդ» բառերով: Հարցի սկզբում երգվում է, որ Փրկիչը իր անճառելի աստվածության խորհուրդը նախապես ծածկել էր աշակերտներից, իսկ այսօր հայտնեց ու պարզ երևաց Թաբոր սարի վրա:

«Այսօր զխորհուրդ անճառելի աստուածոթեանդ քո, Քրիստոս,

Զծածկեալն ի սկզբանէ յայտնեցեր

աշակերտացն ի Թաբոր լերինն...»:

Ուրախ զգացումներով լեցուն, սահուն ու աշխույժ տոգորով են գրված այս օրվա «Մեծացուցէ»-ն, «Ողորմեա»-ն և «Մանկունք»-ը: Ինչպես այդ երևում է Շնորհալու կենսութախ մոտիվներով գրված շատ շարականներում, այստեղ ևս բանաստեղծը լցված է ուրախությամբ: Նա ուզում է, որ իր զգացմունքներին հաղորդակից դարձնի երկիրքն ու երկիրը, ամբողջ տիեզերքը, անգամ անշունչ լեռները՝ հատկապես Թաբոր ու Հերմոն սարերը, «բարձրացեալ դերազոյն Սինա»։ Սուրբ ու բարձր են Սինան, Թաբորն ու Հերմոնը՝ «լերինք Աստուծոյ», որոնք կապված են իրենց պատմությամբ Մովսեսի և Հիսուսի անվան հետ:

«Ցնծա այսօր լեռոն վերին Սիոն, Լեռոն Թաբոր հանդերձ Հերմոնիւ. Բարձրացեալ դերազոյն Սինա, Եւ էջք Աստուծոյ դուռն երկնից ի նմա»:

Բայց միայն երկրի վրա գտնվող այս սարերը չեն, որ այսօր ցնծում են: Ուրախություն ու ցնծություն է տիրում նաև երկնքում՝ «վերին Սիրոն»-ում, ցնծում է երկնային հարսնարանը, երբ իր պայծառությամբ երևում է Երկնավոր Փնսաճի զարդարված լույսով ու փառքով:

«Ցնծայ այսօր լեռան վերին Սիրոն,

Հարսնարան անմահ արքային,

Տեսանելով զերկնաւոր փնսայն՝

Զարդարեալ լուսով հայրական փառքը:

Գ օրվա կանոնի «Այսօր որ էն» Օրհնություն հիմնական միտքն այն է, որ առաքյալներն այսօր երկնից լսել են Աստուծո հայրական բարբառը Փրկչի մասին, թե՛

«Դա է Որդի Իմ սիրելի ընդ որ հաճեցայ»:

Այս օրվա Հարցն է «Այսօր զխորհուրդն անճառ»-ը, որը թեպետ փոքրիկ, բայց գեղեցիկ ու իմաստալից մի շարական է:

«Այսօր բղխեալն մարմնով յարմատոյն Յեսեայ գաւազան

Մաղկեցաւ լուսով ի Թաբօր լերինն:

Այսօր անմահութեան հոտ անոյշ

բուրեաց ի Թաբօր,

Թմրեալ ընդարմացոյց զդասս

առաքելոցն»:

Եթե իր գեղեցկությամբ ու պատկերներով աչքի է ընկնում Բ օրվա «Տէր յերկնից» շարականը, ապա Գ օրվա կանոնի մեջ էլ գեղեցիկ է «Մանկունք»-ը: Այստեղ ևս հորդում են բանաստեղծի խանդավառ զգացումները: Դարձյալ ցնծություն է Թաբօր սարի վրա, բոլոր լեռներն են այսօր ցնծում ու պարում:

ԱՍՏՎԱԾԱԾՆԻ ՎԵՐԱՓՈԽՄԱՆ Բ ԵՎ Գ ՕՐԵՐԻ ԿԱՆՈՆԸ

Աստվածածնի Վերափոխման տոնը Արևիկի է և Արևմուտքի բոլոր եկեղեցիներն էլ տոնում են: Հուլիսին այս տոնն անվանում են Մեղաքասիս կամ Քիմիսիս, որ նշանակում է ննջում: Սակայն Աստվածածնի փոխման տոնը հայերի մոտ ավելի հին է քան որևէ այլ տեղ: Արևմտյան Եկեղեցին 2 դարից շուտ չի ունեցել այս տոնը: Այս տոնը ունենք դնում են Հռատինիանոսի (527 թ.) և ումանք էլ Մորիկի (528 թ.) թագավորության տարիներին: Սահակ Պարթևի կանոնների մեջ այս տոնը հիշվում է երկու անգամ: Բացի այդ, Մովսես Խորենացու թուղթը, որը գրել է նա Սահակ Արծրունի նախարարին, նույնպես հիշատակում է այդ տոնի մասին: Երբ այս Սահակ իշխանը հրավիրում է Խորենացուն իր մոտ, նա ասում է, թե չի կարող գալ, «մինչև կատարեացի

երկնաբնակ Մովսեսն ու Նդիան էլ են երկնից իջել, եկել այս սարը՝ Տիրոջ փառքը տեսնելու և պարելու համար: Բոլոր լեռները պար են բռնել, այստեղ են իջել ու պար բռնել բոլոր առաքյալներն ու մարգարեները և երգում են ու փառաբանում այն լույսը, որ եղել է առաջ քան ինքը՝ արևը:

«Լերինք ամենայն այսօր ցնծան ընդ կլանել քո, Տէր, ի Թաբօր,

Յորում պարին և ընդ երկնայնոցն դասք առաքելոց և մարգարէիցն:

Ընդ որս և մեք օրհնեմք յառաջ քան զարև զլուսդ»:

Վարդավառի երկու օրերին վերաբերող Շնորհալու վերևում հիշված շարականներում առանձնապես ուշադրության են արժանի Բ օրվա օրհնության վերջին հատվածներից հետևյալ գեղեցիկ տողերը՝ իրենց պարզ, կոկիկ ու մատչելի լեզվով:

«Դալոց է Միածինն փողով և փառք Հօր, եւ զհողեղէն բնութիւնս հրեղէն նորոգէ: Լուսատըր են ճանապարհք արդարոց,

եւ բիւրատըր բանակս հրեշտակաց ամպովք ընթանան:

Ի վերինն Երուսաղէմ թռչին ամպովք ընդ առաջ Տեսն յօդս...»:

Շնորհալու գրած այս շարականները, որոնք վերաբերում են Վարդավառի Բ և Գ օրերին, գրված են թափով, սահուն ու գեղեցիկ լեզվով և համեմատաբար բարձր տաղաչափությամբ: Տեղ-տեղ, հատկապես Օրհնությունների և Հարցերի մեջ, կան կրկնություններ, որոնք չնայած թերություն են, բայց չեն նսեմացնում այս կանոններին պատկանող շարականների պայծառ ու գեղեցիկ պատկերը:

տօն Իսկուհւոյն»:

Վերափոխման Ա օրվա կանոնը՝ «Այսօր ժողովեալ սրբոցն ի միասին», վերագրվում է Մովսես Խորենացուն: Նշանակում է տակավին Ե դարում Հայոց Եկեղեցին տոնել է Վերափոխումը: Այսպիսով Վերափոխման կամ Աստվածածնի տոնը ամենահինն է մեր Եկեղեցում:

Ինչպես Հոգեգալատյան, Վարդավառի, այնպես էլ Վերափոխման տոնը միայն մի օր էր տոնվում, հավանորեն մինչև ԺԲ դարը: Ներսես Շնորհալին սահմանեց Վերափոխման իննօրյա տոն, որից 6-ը՝ պաս, իսկ 3-ը՝ հանդիսավոր տոներ, ինչպես հաղորդում են հին տոնացույցները:

Շնորհալու գրած Վերափոխման Բ օրվա «Այսօր զանճառելի ծննդեան» Օրհնությունն ունի ԴԿ ձայն և բաղկացած է 6 տնից: Սակայն այս շարականի վերջին տունը՝ «Ի

տեսիլ հրաշից» սկսվող բառերով, հանված է Օրհնության վերջից և դրված է 4 էջ հետո, այսինքն կիրակոս վարդապետի «Արեւելք գերարփին» հայտնի շարականից հետո, ըստ երևույթին ամբողջ կանոնը Օրհնության մեջ ընդգրկելու համար, որն ընդունված էր երևույթ է մեր շարականներում, որոշ կանոնների մեջ:

Այս Օրհնության մեջ Շնորհալին փառաբանում է Տիրամոր՝ մարմնով երկինք փոխադրվելը.

«Լոյսն անքնին ծածկեալ ի ծոց Հօր,
Որ ծագեցաւ ի քէն, Մայր և Կոյս,
Այսօր իջեալ անմարմնական դասուք
հրեղինացն,

Փոխադրեաց զքեզ լուսափայլ ամպովք
ի լոյսն անասուներ»:

Իր արվեստով ուշադրության արժանի է նաև այս կանոնի «Որ զՄիածնի Որդոյ քո» Հարցի «գործատուն»-ը: Այստեղ երգի հեղինակը պատկերավոր ձևով տալիս է, թե ինչպիսի երկնի լույսին զվարթնոց» բոլոր ընտանիքները Միածնի հետ միասին իջել են երկիր՝ Աստվածամորը երգելով ու փառաբանելով երկինք փոխադրելու համար:

Գ օրվա «Այսօր հրաշափառ կոչմամբ Հոգւոյն» Օրհնության մեջ երգվում է, որ Կույսի մարմինը երկինք փոխադրելու համար եկել էին նաև առաքյալներն ու իմաստուն կույսերը, որոնք նամանակապես օրհնում էին «զամենօրհնեալ Սրբուհին»:

Աստվածամայրը փոխադրվում է երկինք՝ «...Մտանելով ի վերինն ճրուռադէմ,

Ի յառադաստն անապական
յանմտանելին...»:

Սրանց հետ և Հիսուսը, «իջեալ փառօք», իր Մոր մարմինը փոխադրեաց յիմանալի և յանպատում գերագոյն բնութիւնն»:

Գ օրվա շարականների մեջ բարձր արվեստով են գրված նաև «Մեծացուացէ»-ն և «Տէր յերկնից»-ը: «Մեծացուացէ»-ի մեջ էլ ներգրվում է, որ Միածինը երկնային և երկ-

րային բոլոր սրբերի հետ միասին, հանդիսավոր կերպով վերափոխել են Ս. Կույսին երկնային խորանը: Ցնծալի զգացումներով լեցուն է կանոնի «Տէր յերկնից»-ը: Ուրախ է ինքը՝ երգիչը, Տիրամորն իր զգացումներին հաղորդակից անելու համար երգում է՝ «Ուրախ լեր Մայր անձառ լուսոյ Սուրբ Աստուածածին...

Քանզի որ ի քէն ծնաւ Որդին Միածին՝
վայր իջեալ յերկնից

Այսօր վերածեաց զքեզ սքանչելի փառօք:
և վերջապես՝

«Ուրախ լեր, հարսն երկնային, կոյս:

անապական,
Քանզի երկնայնոցն զքեզ այսօր ընկալեալ
տօնէին ուրախութեամբ:

Ընդ որս և մեք երգեսցուք քեզ
օրհնութիւն, Մայր Տեառն»:

Աստվածածնի վերափոխման Շնորհալին ընծայել է նաև երկու գեղեցիկ տաղ, որոնք իրենց բովանդակությամբ շատ նման են այս երկու օրվա կանոնների շարականներին, բայց ձևով ավելի բարձր:

Բանասիրական տեսակետից շատ հետաքրքրական է, որ Շնորհալին, ինչ տոների կամ սրբերի կամ կանոնի շարականներ է գրել, նույն տոներին ու սրբերին էլ նվիրել է երկուական տաղ, մեծ մասամբ մեկը այբուբենի կարգով գրված, իսկ մյուսը՝ հորդորակ, Ներսես անվանակապով: Ասենք օրինակներով: Շնորհալին Մաղկազարդի մասին ունի և՛ շարական և՛ երկու տաղ: Նույնը նաև Ավագ տրբաթի, Վարդապետի, Վերափոխման, Հրեշտակապետաց, Առաքելոց, Մարգարեից, Հայրապետաց, Հովհաննես Մկրտչի, Որդվոցն Որոտման, Քառասուն մանկանց, Տրդատ Թագավորի մասին: Զարմանալի նմանություն կա այս շարականների և տառերի բովանդակության միջև, տեղ-տեղ նույնիսկ բառացի կրկնություն:

3 «Քանք շափաւ», էջ 407—408:

